

Розвиток АПК як основа реалізації промислового потенціалу Придунайського субрегіону

В сучасних умовах промисловий потенціал залишається основним джерелом економічного розвитку України. Проект Загальнодержавної цільової економічної програми розвитку промисловості на період до 2017 р. передбачає активізацію регіональної промислової політики. Науковцями розробляються методологічні засади формування та реалізації державної промислової та державної регіональної промислової політики: систематизовано загальні для всіх регіонів методи та інструменти державного регулювання промислового розвитку. Проте недостатньо обґрунтовані стратегія та пріоритетні напрями промислового розвитку для окремих регіонів, а саме: при дослідженні територіальних особливостей розвитку промислового потенціалу враховані переважно абсолютні показники, а не якісні характеристики та структурні проблеми розвитку і використання промислового потенціалу.

Структура промислового виробництва та його потенціалу в Придунайському регіоні складається переважно з підприємств переробної та харчової промисловості. Для розвитку підприємств цієї сфери необхідні великі запаси сировини, яку надає агропромисловий комплекс. Без наявності достатньої сировинної бази розвиток та ефективне використання промислового потенціалу регіону не відбудеться. Умовне зображення впливу розвитку агропромислового комплексу на промисловість регіону надана на рисунку 1.

Рис.1. Вплив АПК на промисловість регіону

Подунав'я є зоною гарантованого виробництва високоякісного продовольчого і фуражного зерна озимої, озимого та ярого ячменя, кукурудзи, сої, рису, кормових та інших культур.

Родючі ґрунти і сприятливі кліматичні умови – тривалість безморозного періоду, м'яка зима, значне надходження сонячної енергії дає можливість максимально використовувати генетичний

I МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
«Проблеми та перспективи інноваційного соціально-економічного розвитку
в умовах глобалізації: регіональний вектор», Ізмаїл - 2012

потенціал сортів і гібридів, але це може бути зведено нанівець через нестачу атмосферних опадів як в осінній, так і весняно-літній період.

Зменшення негативного впливу ґрунтової і повітряної посухи та продукційні процеси зернових, овочевих, кормових культур, оптимізація умов їх вирощування, максимальне використання родючості ґрунтів та агроресурсів в посушливих регіонах досягається за рахунок зрошення.

Висока ефективність зрошення при вирощуванні зернових, овочевих, кормових, баштанних культур в посушливих умовах півдня України доведена науковими дослідженнями та виробничим досвідом. Так за багаторічними даними Інституту землеробства Південного регіону НААН України та передових господарств середня врожайність озимої пшениці становить 60,6 ц/га, озимого ячменю 62,3 ц/га, кукурудзи на зерно 95,4 ц/га, сої 45 ц/га, овочів 800-1000 ц/га, в тому числі томатів 850 ц/га, цибулі 1200 ц/га. Такий рівень врожайності зернових культур на зрошуваних землях півдня України – це перспектива розвитку регіону, яка дозволить вирішувати не тільки економічні, соціальні, а й екологічні питання і, в першу чергу виведення з активного обробітку малопродуктивних земель.

За останні роки владним структурами та суспільними організаціями розроблялися безліч програм, метою яких було підвищення соціально-економічного розвитку регіону. Зокрема, у 2004 році було розроблено та схвалено «Комплексну програму розвитку Українського Подунав'я на 2004 - 2011 роки», метою якої було створення умов для забезпечення сталого розвитку регіону, підвищення ефективності використання його внутрішнього природно-ресурсного та економічного потенціалу, рівня життя населення, розв'язання соціально-економічних проблем. Одним з основних напрямків виконання програми був розвиток агропромислового комплексу регіону, практична реалізація якого полягала в відновленні зрошувальних систем.

За офіційними даними, в даний час в 10-ти районах області (Беляєвський, Овідіопольський, Білгород-Дністровський, Болградський, Татарбунарський, Саратський, Килійський, Ізмаїл, Комінтернівський, Балтський) діють 53 державних зрошувальних системи загальною площею 231,3 тис. га, а також 8940 га ділянок малого зрошування, для подачі води на зрошувальні системи області працюють 408 насосних станцій [1]. Ефективність діяльності даних систем дуже низька. В першу чергу це викликано їх зношеністю, адже більшість побудована ще за часів Радянського союзу.

З цієї причини, а також враховуючи, що в регіоні виробництво сільськогосподарської продукції є роздрібненими жоден виробник не має можливість самостійно зрошувати власні угіддя, за посушливих умов за підсумками 1 півріччя 2011 року 11 сільгоспприємств регіону отримали збитки: АСГВ «Прогрес», СВК «Прогрес-Агро», СК «Вікторія», ТОВ «Авангард», СК «Чапаєва», ТОВ «Перша плодово-овочева компанія», ТОВ «Агроресурси», СК «Жатва», СВК «Буджак 1-Л», СК «Троя», ТОВ «Дунайський землеробець». В цілому отримано збиток. Загальна сума збитку склала 5694,7 тис. грн., що на 5742,6 тис. грн. більше показника минулого року. Виручка від реалізації сільгосппродукції склала 21228,5 грн., рівень рентабельності (-35,7 %). Найбільший збиток отримали в ТОВ «Перша плодово-овочева компанія» (5816,5 тис. грн.), СК «Вікторія», СВК «Буджак 1-Л» [2].

I МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
«Проблеми та перспективи інноваційного соціально-економічного розвитку
в умовах глобалізації: регіональний вектор», Ізмаїл - 2012

Саме тому пріоритетним напрямом розвитку агропромислового комплексу Подунайського регіону, що дозволить підняти не тільки врожайність, а й якість отриманої продукції, на даний момент з урахуванням сучасних умов стає відновлення зрошувальної системи регіону.

Головним завданням використання зрошуваних земель в сучасних умовах є максимальна економія водних ресурсів, яка досягається за рахунок впровадження комплексу інженерних, технологічних, агротехнічних, економічних і організаційних заходів. Основні з них :

➤ відновити роботу зрошуваних систем на всіх існуючих площах, провести на них реконструкцію і модернізацію за рахунок застосування державної і регіональної фінансової підтримки галузі через прямі інвестиції, пільгове кредитування та оподаткування, з врахуванням світового досвіду та досягнень меліоративної науки ;

➤ підвищити КПД зрошувальних систем;

➤ збільшити питому вагу площ під системами краплинного і підґрунтового зрошення і довести її у перспективі до 10 – 15 % за рахунок модернізації існуючих зрошувальних систем, а також будівництва нових на локальних джерелах водопостачання;

➤ обладнати системи краплинного і підґрунтового зрошення приладами для регулювання фітоклімату посівів;

➤ перейти в найближчі роки на використання тільки низьконапірних дощувальних машин, кругової дії та сучасної шланго – барабанної поливної техніки;

➤ застосувати комплекс агротехнічних заходів (системи обробітку ґрунту, удобрення і захисту рослин, способів поливу і режиму зрошення), спрямованих на накопичення і збереження вологи від атмосферних опадів;

➤ впровадити водозберігаючі і ґрунтозахисні типи режимів зрошення, особливо на площах зі складним меліоративним станом;

➤ створити загальнодержавну і регіональну системи контролю за станом вологості ґрунту і забезпечити цією інформацією водокористувачів;

➤ відпрацювати на законодавчому рівні питання подачі поливної води до поля за рахунок державного бюджету, а також застосування економічних важелів для заохочення інвесторів і сільськогосподарських виробників вкладати кошти в модернізацію зрошувальних систем, впроваджувати заходи економного використання поливної води і збереження родючості ґрунтів;

➤ відновити виробництво на промислових підприємствах вітчизняної меліоративної, спеціальної сільськогосподарської і дощувальної техніки, систем краплинного зрошення .

Спланована система заходів дозволить збільшити врожайність існуючих сільгоспугідь. Проте в процесі їх діяльності виникає також проблема продажу зібраного врожаю. Дуже часто маючи значні врожаї сільгосппідприємства продають їх за безцінок, що сильно знижує рентабельність їх діяльності. Добре організована система збуту сільгосппродукції завдяки створенню логістичних кластерів дасть можливість:

➤ створити умови для ефективного просування продукції на ринок та одержати очікуваних прибутків;

➤ забезпечити доступ дрібних і середніх підприємств, що виробляють сільськогосподарську продукцію, до оптових ринків;

I МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
«Проблеми та перспективи інноваційного соціально-економічного розвитку
в умовах глобалізації: регіональний вектор», Ізмаїл - 2012

➤ створити належні умови для зменшення кількості посередників між виробниками і кінцевими споживачами сільськогосподарської продукції та здешевлення послуг з її транспортування, заготівлі, зберігання, первинної переробки, пакування та реалізації;

➤ підвищити конкурентоспроможність сільськогосподарського виробництва.

Налагодження системи зрошування в регіоні дозволить збільшити врожайність земель, що в цілому призведе до збільшення обсягів продукції рослинництва. Через налагоджену систему збуту дана продукція надійде до підприємств харчової та переробної промисловості Подунав'я, збільшуючи їх сировинну базу. Збільшення кількості сировини дозволить цим підприємствам нарощувати власні виробничі потужності, створюючи більше продукції для реалізації. Окрім того нарощення потужностей призведе до збільшення робочих місць, що в свою чергу зменшить безробіття в регіоні. Розширення підприємств вищевказаних галузей створить попит на ринку важкої промисловості регіону, адже для вироблення додаткової продукції знадобляться нове устаткування. В загальному підсумку одна за одною будуть підніматися галузі регіону, спричинюючи економічне зростання регіону в цілому. Державний нагляд за ходом цього процесу створить умови й для соціального розвитку Подунав'я.

Отже, підсумовуючи усе вищесказане, можна зробити висновок, що розвиток агропромислового комплексу за рахунок налагодження системи зрошування в регіоні може стати основою для реалізації його промислового потенціалу, за умов співпраці органів державної влади, фінансових установ та підприємств Подунав'я.

Використана література:

1. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/428-2004-п> // Постанова кабінету міністрів України від 31 березня 2004 р. N 428 Про затвердження Програми комплексного розвитку Українського Придунав'я на 2004-2011 роки.

2. <http://www.uazakon.com/document/fpart56/idx56221.htm> // Розпорядження Одеської облдержадміністрації від 24.12.2004 р. Про схвалення Стратегії економічного та соціального розвитку Одеської області на період до 2015 року.

3. Проблеми і перспективи сталого соціально-економічного розвитку Українського Придунав'я//Матеріали міжнародної конференції. – Одеса: Фенікс, - 2005 р.